

47. Perjantaina 18 päivänä huhtikuuta 1997

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely

1) Hallituksen esitys eräksi muutoksiksi
opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta kos-
kevaan lainsäädäntöön 1332

Hallituksen esitys 12/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 4/1997 vp

2) Hallituksen esitys laiksi säteilylain
72 §:n kumoamisesta 1333

Hallituksen esitys 209/1996 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 3/1997 vp

Toinen käsittely

3) Hallituksen esitys laiksi ulosottolain
muuttamisesta 1340

Hallituksen esitys 8/1997 vp
Lakivaliokunnan mietintö 3/1997 vp

4) Hallituksen esitys laiksi autoverolain
muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 244/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 4/1997
vp
Toivomusaloite 51/1995 vp, 14/1996 vp

5) Hallituksen esitys laeiksi ulkomailla
suoritettujen korkeakouluopintojen tuot-
tamasta virkakelpoisuudesta annetun lain
muuttamisesta sekä Euroopan talous-
alueen valtioiden kansalaisten koulutuk-
sen ja ammatillisen harjoittelun tunnusta-
misesta annetun lain muuttamisesta 1342

Hallituksen esitys 248/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 4/1997 vp

Lähetekeskustelu

6) Lakialoite laiksi kiinteistöverolain
13 a §:n muuttamisesta ”

Lakialoite 26/1997 vp (Tytti Isohookana-
Asunmaa /kesk ym.)

Mietintöjen pöydällepano

7) Hallituksen esitys laiksi kunnallisten
viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain
muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 21/1997 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 8/
1997 vp

8) Hallituksen esitys eräistä epätyypillis-
tä työtä koskevista lainmuutoksista 1343

Hallituksen esitys 25/1997 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 4/1997 vp

9) Hallituksen esitys laiksi tieliikenne-
lain muuttamisesta 1343

Hallituksen esitys 251/1996 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 2/1997 vp
Lakialoite 68, 70/1995 vp, 79, 80/1996 vp,
4/1997 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi
edustajat Aho, Alho, Brax, Heinonen, Hyssälä,
Itälä, Kanerva S., Karpio, Kokkonen, Komi,
Koskinen M., Krohn, Lamminen, Lax, Leppä-
nen P., Lindroos, Lipponen, Lämsä, Manninen,
Metsämäki, Nyby, Partanen, Prusti, Pykäläinen,
Rimmi, Rinne, Tarkka, Tulonen, Vihriälä, Vilja-
maa, Vistbacka, Vähänäkki, Wahlström ja
Wideroos.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat
tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Itälä
ja Kokkonen sekä yksityisasioiden vuoksi edus-
tajat Heinonen, Hyssälä, Lämsä ja Wahlström
sekä
tämän kuun 22 päivään yksityisasioiden vuok-
si ed. Aho.

Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan
presidentti on tänään antanut eduskunnalle hal-
lituksen esitykset n:ot 38 ja 39.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle
ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vas-
taukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 103, 110,
128, 129, 134, 137, 139, 140, 142—146, 155, 159,
162—166, 170, 171 ja 173. Nämä kysymykset
vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys eräiksi muutoksiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaan lainsää- däntöön

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 12/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 4/1997 vp

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt
lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Korteniemi: Arvoisa rouva puhe-
mies! Toisen käsittelyn yhteydessä tein esityksen
51 §:n muuttamisesta. Eduskunta päätti kuiten-
kin säilyttää pykälän hallituksen esittämässä
muodossa. Koska lakiesitykseen sisältyy myös
myönteisiä asioita muiden pykälien osalta, laki-
esitys tulisi nyt hyväksyä.

Ehdotan kuitenkin perustelulausumaa, joka
on jaettu kirjallisena pöydälle. Ehdotukseni kuu-
luu seuraavasti:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii
koulutuksen ylläpitäjille riittävästä ja oikeuden-
mukaisesta rahoituksesta ja että hallitus lisäksi
huolehtii mahdollisimman pian erillisen valmis-
telun jälkeen lakiehdotuksen antamisesta edus-
kunnalle yksikköhintojen tarkistamiseksi toteu-
tuneiden kustannusten perusteella joka toinen
vuosi.”

Ed. Kankanniemi: Arvoisa puhemies!
Kuten edellä kuulimme, lakiesitykseen sisältyy
kolme eri asiaa, joista kaksi on hyväksyttävää
mutta kolmas, 51 §, on sellainen, joka merkitsee
kuntien taloudelle ääretöntä kiristymistä ja yksi-
tyisille koulujen ja oppilaitosten ylläpitäjille lä-
hes mahdotonta tilannetta, koska yksityiset eivät
pysty hankkimaan rahoitusta edes siinä määrin
kuin kunnat muilla toimenpiteillä. Kun kuiten-
kin asia on näin kytketty yhteen, emme voi hylätä
koko pakettia, jolloin ongelma-asiaan voidaan
puuttua vain ponnella.

Tässä mielessä kannatan ed. Korteniemen te-
kemää ponsilausemaehdotusta.

Totean vielä, arvoisa puhemies, että hallinto-
valiokunnassa tähän kiinnitettiin myös muun
muassa kokoomuksen taholta erittäin vakavaa
huomiota yksityisten oppilaitosten osalta, jotka
saattavat joutua nyt ja todennäköisesti joutuvat

tavattoman suuriin vaikeuksiin, ja koulutuksen perusturva horjuu.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Korteniemi ed. Kankaanniemen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii koulutuksen ylläpitäjille riittävästä ja oikeudenmukaisesta rahoituksesta ja että hallitus lisäksi huolehtii mahdollisimman pian erillisen valmistelun jälkeen lakiehdotuksen antamisesta eduskunnalle yksikköhintojen tarkistamiseksi toteutuneiden kustannusten perusteella joka toinen vuosi.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s : Ensin päätetään lakiehdotuksista.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Nyt on äänestettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Korteniemen ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 44 ei-ääntä; poissa 44. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys laiksi säteilylain 72 §:n kumoamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 209/1996 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 3/1997 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. R ä s ä n e n : Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä sitä, että eduskunta esityksestä päät-

täessään ymmärtäisi, mitä periaatteellisia ja käytännön seurauksia esityksellä mahdollisesti toteutuessaan on. Siksi katson aiheelliseksi tuoda keskeiset kohdat vielä keskusteluun.

Käsiteltävä esitys nimittäin sisältää vakavan periaatteellisen ongelman, vaikka esitys koskettaakin kohtuullisen pientä ihmisryhmää, noin 2 300:aa terveydenhoitoalan ammattilaista. Esityksen ja mietinnön oleellisin kysymys on, tuleeko työsuojelun olla lakiin ja asetukseen perustuva oikeus vai etuus, jonka työntekijät joutuvat taistelemaan itselleen työmarkkinaneuvottelupöydissä.

Hallituksen esityksessähän ehdotetaan kumottavaksi säteilylain 72 §, jonka mukaan asetuksella säädetään sairaalassa tai terveyskeskuksessa työskentelevien henkilöiden säteilylomasta. Jatkossa siis työmarkkinaosapuolten tulisi sopia keskenään säteilyloma-oikeudesta.

Työasiainvaliokunnan mietintö on lähtökohtiensa ja toisaalta johtopäätöstensä suhteen sekava ja sisäisesti ristiriitainen. Ensinnäkin mietinnössä säteilyloma pidetään lähtökohtaisesti työsuojelukysymyksenä jopa niin, että viitataan perusoikeuksiin. Kuitenkin valiokunta on valmis hyväksymään esityksen, jossa osa perusoikeuksiin perustuvaa työsuojelua siirretään työmarkkinaneuvottelupöytiin riideltäväksi. Mielestäni tämä kysymys on hyvin periaatteellinen. Pelkäänkin, että tämän esimerkin innoittamana heitetään työmarkkinapöytäan muitakin työsuojelukysymyksiä. Työsuojelun tulee olla lakisääteistä, lakeihin ja asetuksiin perustuvaa. Työsuojelu on työntekijän oikeus, ei mikään etuus. Jos ja kun säteilyloma on ensisijaisesti työsuojelua eikä palkkaetu, niin kuin valiokunnan mietinnössä todetaan, eduskunta ei saisi väistää vastuutaan ja luovuttaa tällaista asiaa työmarkkinaosapuolten sovittavaksi.

Haluan vielä korostaa sitä, että mikäli valiokunta olisi päätenyt perustellusti sellaiseen kantaan, että säteilyloma ei edistä työsuojelua, vaan on puhdas palkkaetu, silloin mietinnön lopputulos olisi ollut hyväksyttävä ja johdonmukainen.

Mietinnössä käsitellään laajahkosti Euroopan sosiaalisen peruskirjan velvoitteita, jotka vuonna 91 ratifioidessaan Suomi sitoutui myöntämään vaarallisissa työtehtävissä työskenteleville henkilöille lyhennetyin työajan muodossa. Velvoitteidensa täyttämistä raportoidessaan Suomi nimenomaisesti viittasi kyseisen säteilylain pykälään, jota nyt ollaan siis poistamassa. Työntekijäjärjestöt ovatkin hyvin selvä-

sanaisesti uhanneet kannella eteenpäin Suomen valtion laiminlyönneistä, mikäli säteilyloma-oikeus poistuu.

Apulaisprofessori Martin Scheinin on ottanut kantaa tähän kysymykseen ja todennut näin — luen lainauksen häneltä: ”Siirtämällä asian työehtosopimuksin sovittavaksi valtio ei vapaudu vastuustaan sopimuskohdan nojalla. Vastaisuudessa Suomen olisi siksi selvítettävä säteilytyössä annettavan ylimääräisen loman määräytymistä koskevien työehtosopimusten sisältö ja kattavuus raportoidessaan sopimuskohdan velvoitteiden toteutuksesta. Jos asiantuntijakomitea pitäisi sairaaloiden ja terveyskeskusten säteilytyötä ylimääräistä lomaa edellyttävänä vaarallisena työnä ja asian siirtäminen julkisen vallan sääntelystä työehtosopimuksin sovittavaksi olisi käytännössä johtanut säteilylomien lakkaamiseen, Suomen epäilemättä katsottaisiin rikkoneen 2 artiklan 4 kohtaa.”

Mikäli eduskunta nyt siis hyväksyy hallituksen esityksen, on varsin todennäköistä, että valtiovalta vielä joutuu kalliin ja hankalan valituskierroksen kohteeksi. Itse asiassa työasiainvaliokunnan mietintö tuo asian käsittelyyn lisäainekset, joita voidaan jatkossa käyttää hallituksen esitystä ja siis Suomen valtiota vastaan. Mietinnössä nimittäin yksiselitteisesti pidetään säteilyloma-oikeutta työsuojelukysymyksenä, ei palkkaetuna, ja toisaalta säteilytyötä vaarallisena työsuojelua vaativana työnä.

Työasiainvaliokunta, eduskunta sen paremmin kuin hallitukseen ei päättä työmärkinaneuvottelujen lopputuloksista. Sen jokainen tässä salissa istuva tietää. Onkin mielestäni lapsellista jäädä tällaisen vetoomuksen varassa odottelemaan myönteistä lopputulosta. Erilaisista lausunnoista on käynyt ilmi, että työnantajapuolen, siis kuntatyönantajan, taloudellinen tilanne ja myös neuvotteluasenteet eivät lupaa hyvää säteilyturvallisuutta ajatellen.

Lisäksi ihmettelen sitä, miksi esitys ylipäänsä nyt tuotiin eduskuntaan. Säteilytyötä tekevien työturvallisuus ei ole nimittäin viime vuosina ollut parantumaan päin vaan päinvastoin heikentynyt. Uusien hoito- ja tutkimusmenetelmien kehittyminen on johtanut siihen, että säteilyltä suojauminen on yhä vaikeampaa. Säteilyturvakeskuksen ylläpitämien säteilytyöntekijöiden seurantatietojen mukaan terveydenhuollossa toimivien työntekijöiden säteilyannokset ovat kasvaneet tasaisesti ja ne ovat kaksinkertaistuneet vuodesta 90 vuoteen 95 mennessä eli sen jälkeen, kun Suomi on ratifioinut sopimuksen, johon valio-

kunnan mietinnössä viitataan, tilanne on edelleen heikentynyt.

Säteilyannokset ovat asianmukaisesta suojaumisesta huolimatta terveydenhuollossa selvästi korkeammat kuin esimerkiksi teollisuuden työntekijöillä, joilla ei siis säteilyloma-oikeutta tällä hetkellä ole. Mielestäni ei ole kuitenkaan asiallista perustella terveydenhuoltohenkilökunnan säteilyloma-oikeuden poistamista sillä, että teollisuudessakaan ei tätä oikeutta ole. Nimittäin terveydenhuollossa suojautumiskeinot ovat huomattavasti rajatummat kuin teollisuudessa. Toiseksi, jos teollisuuden työntekijät joutuvat korkeiden säteilyannosten kohteeksi, pikemminkin heidän työturvallisuuttaan tulisi parantaa kuin terveydenhuoltohenkilöstön heikentää.

Näissä suhteissa hallituksen esityksen perustelut antavatkin virheellisen käsityksen, kun annetaan ymmärtää, että säteilytyön terveysriskit olisivat vähentyneet. Kuten työasiainvaliokunnan mietinnössä todetaan, tarve säteilyhaittoja estävään työsuojeluun ei ole vähentynyt vaan kasvanut.

On tietysti selvää, että säteilyloma ei korjaa jo tapahtuneita säteilyvaurioita. Kuitenkin työajan lyhennys säteilyloman muodossa vähentää altistumisaikaa säteilylle ja on siten omalta osaltaan vähentämässä säteilyn aiheuttamis riskkejä, säteilyvammoja. Koska nimenomaan niillä säteilytyöntekijöillä, joilla saadut sädeannokset ovat kaikkein suurimpia, suojautumismahdollisuudet ovat heikot, säteilyloma jää edelleen ainoaksi työsuojelumuodoksi näiden lisäksi.

On puhdasta hurskastelua vaatia tehokkaampia suojauksia säteilylomien sijaan, kuten täällä aiemmissa keskusteluissa on tullut esiin, jos mitään sellaista ei ole vielä saatu kehitettyä. On todellakin epäoikeudenmukaista, että ne lääkärit ja hoitajat, jotka esimerkiksi läpivalaisua hyväksivät käyttävissä ortopedisissä leikkauksissa tai vaikkapa valtimonkovettumataudin pallo-laajennustoimenpiteissä oman terveytensä vaarantaen edistävät potilaansa terveyttä, eivät jatkossa ole oikeutettuja ilman neuvotteluja asianmukaiseen työsuojeluun.

Säteilyloman poistamista on perusteltu muun muassa sillä, että loma on niin lyhyt, että sen työsuojelullinen vaikutus on pieni. Mielestäni tämäkin lähestymistapa on kestävä. Jos loma on liian lyhyt, sitä täytyy pidentää eikä vaarantaa nykyisenkin loman pitämistä. Esimerkiksi Kreikassa lakisääteinen säteilyloma on kuukauden pituinen.

Vieli ihmettelen sitä, minkä takia tämä esitys on annettu. Nimittäin säteilylomien aiheuttama kustannuserä on mielestäni kohtuullisen pieni verrattuna kuntasektorin kokonaispalkkasummaan, mikä vuonna 1995 oli 44 miljardia markkaa. Säteilylomien kustannuserä on 9 miljoonaa markkaa, ja sekin työsuojelumuoto on työllistävä. Nimittäin säteilylomien aikana voidaan työllistää vuosittain pelkästään röntgenhoitajia noin 80, ja tämä näkökulma huomioiden työsuojelu säteilyloman muodossa on yhteiskunnalle erittäin edullista.

Näiden mielestäni hyvin periaatteellisten perustelujen nojalla ehdotan hylättäväksi hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen laiksi säteilylain 72 §:n kumoamisesta.

Ed. P u h j o : Arvoisa puhemies! Lakiehdotuksessa esitetään kumottavaksi säteilylain 72 §, jonka mukaan asetuksella säädetään sairaalassa tai terveyskeskuksessa työskentelevien henkilöiden säteilylomasta. Lakiesityksen tarkoituksena on siis siirtää selvästi työsuojeluasiaksi tunnustetun säteilyvaaran aiheuttamien mahdollisten haittojen sääntely työsuojelulain ja -asetusten ulkopuolelle. Tätähän esityksen läpimeno tarkoittaisi, kun säteilylomista päättäminen siirtyisi työmarkkinaosapuolten hoidettavaksi.

On suoraan sanottava, että tämän lakiesityksen lähetekeskustelussa sattui koko eduskunnalle iso kömmähdyks. Silloin ei kenellekään edustajalle muistunut mieleen, että esitys on suoraan uuden hallitusmuodon vastainen ja että perustuslakivaliokunnan lausunto olisi ollut ehdottoman tarpeen. Lakiesityksen sisällön kannalta on oleellista, että nyt ei ole ollenkaan kyse säteilylomien pituuden määrittämisestä vaan siitä, että nyt halutaan selvästi työsuojeluasiaksi tunnustettu ongelma siirtää pois työsuojelulainsäädännön ja -asetusten ulkopuolelle. En haluaisi uskoa, että esityksellä oltaisiin nyt systemaattisesti avaamassa päätä uusille vastaaville esitykselle ja siten aloitettaisiin systemaattinen työsuojelun ja siten suoraan myös työvoiman heikentäminen.

Arvoisa puhemies! Vaikka vanhan hallitusmuodon 6 § sisälsi asiallisesti ottaen saman sanoman kuin uudenkin hallitusmuodon 15 §, niin entinen sanonta "kansalaisten työvoima on valtakunnan erikoisessa suojelussa" käsitettiin suppeasti vain oikeudeksi työhön. Sanamuodosta päätellen olisi aivan hyvin voitu vaatia myös tulkintaa, missä kansalaisten työvoima eli työkyky olisi käsitetty perustuslain turvaamaksi. Niin ei kuitenkaan asiaa tulkittu tai haluttu tulkita.

Uuden hallitusmuodon 15 §:ssä saman asian kaksi eri elementtiä on tarkoituksella säädetty eri momenteissa. Näin on tehty sen takia, että perustuslain tulkinta olisi mahdollisimman yksiselitteistä, sekä myöskin sen takia, että uudessa hallitusmuodossa halutaan tuoda mahdollisimman selvästi esille se, että uudet perusoikeudet merkitsevät julkiselle vallalle myös velvollisuutta toimia aktiivisesti perusoikeuksien todelliseksi turvaamiseksi. Siksi hallitusmuodon 15 §:n 1 momentissa todetaan, että julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta. 2 momentissa sitten puhutaan oikeudesta työhön. Nämä molemmat elementit kuuluu tulkita positiivisessa mielessä eli julkisen vallan on pidettävä huolta työsuojelun asianmukaisesta järjestämisestä sekä aktiivisesta töiden järjestämisestä ainakin Suomen kansalaisille.

Nyt käsittelyssä oleva lakiesitys toimii aivan päinvastaiseen suuntaan. Sillä suorastaan sysätään työsuojeluun tässä tapauksessa elimellisesti yhteen kuuluva sädelomien määrääminen hallitusmuodon vastaisesti julkisen kontrollin ulkopuolelle. Laittekehitys ei tule pitkään aikoihin etenemään niin, että koko sädelomajärjestelmästä voitaisiin luopua varsinkin, kun on todennäköistä, että kaikki uudet menetelmät eivät sovellu kaikkiin potilaisiin, ja siten vanhojakin laitteita voidaan joutua käyttämään vielä pitkäänkin.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksellä lienee siis tarkoitus tarkistaa sädelomien pituuksia uudelle tasolle. Minun mielestäni tarkistukset tulee tehdä julkisen vallan toimesta lakien ja asetusten pohjalta aivan kuten hallitusmuodon 15 § asian määrittelee. Mikäli esitys kuitenkin tulee hyväksytyksi, niin perustuslain vaatimiin aktiivisiin velvoitteisiin jää sädelomien mentävä aukko, joka myöhemmin on kuitenkin lainsäädäntöteitse täytettävä.

Edellä olevan perusteella on itsestään selvää, että lakiesitys pitäisi hylätä. Siksi kannatan ed. Räsäsen hylkäsehdotusta.

Jos kuitenkin esitys tulee hyväksytyksi, lakiesitys tulisi jättää vahvistamatta. Täten vetoan valtioneuvostoon ja erityisesti valtioneuvoston oikeuskansleriin, että ennen lakiesityksen vahvistamista vielä tarkkaan selvitetäisiin tämän lakiehdotuksen ja hallitusmuodon 15 §:n yhteensovitus.

Ed. K e m p p a i n e n : Arvoisa puhemies! Minäkin kannatan ed. Päivi Räsäsen ehdotusta pykälän hylkäämisestä ja nyt sitä omalta osaltani perustelen.

Kun asia oli työasiainvaliokunnassa, se monta kertaa siirrettiin eteenpäin, koska valiokunta ei ollut valmis tekemään päätöstä. Muun muassa, oliko kolme viikkoa sitten, kun tästä aloitettiin ensimmäisen käsittelyn yleiskeskustelu, esitin siellä, että lakiesitys tulisi hylätä. Kokous tuoloin keskeytettiin. Koska allekirjoittaneelle sattui virkamatka tämän jälkeen, tätä esitystä en luonnollisesti voinut enää siellä esittää enkä huolehtia siitä, että sitä olisi kannatettu. Pidän tätä erittäin valitettavana.

Ehkä tässä heijastuu pari asiaa. Ensinnäkin se, miksi tämä asia oli työasiainvaliokunnassa eikä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Ehkä tässä on juuri se perusvalinta, mitä täällä on jo osin kritisoitukin. Tämä on haluttu nähdä työmarkkinakysymyksenä eikä tätä olekaan haluttu nähdä työsuojelukysymyksenä. Mehän muistamme vielä, että eduskunta teki viime budjetin yhteydessä päätöksen, jolla työsuojeluasiat siirrettiin sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen. Olisi ollut syytä harkita jo lakiesitystä käsiteltäessä, että tätä olisi käsitelty sellaisessa valiokunnassa, jossa asiantuntemus olisi riittänyt.

Herra puhemies! Onko kysymys työsuojeluasiasta vai työmarkkina-asiasta, on yksi peruste, miten tätä pitää lähestyä ja miksi pykälän hylkäysesitystä pitää arvostella. Toinen peruste on se, että tämä koskee pientä ryhmää. Jos pieni ryhmä jätetään työmarkkinasopimisen armoille, edut ja tässä tapauksessa eivät mitkään pienet edut tekijän henkilökohtaisissa asioissa tulevat sellaisen kaupankäynnin kohteeksi, jota ei voi perustella.

Ehkä tässä hallituksen esityksen läpiviemiseksi heijastuu yleisemminkin tämän laajapohjaisen hallituksen hieman ylimielinen asenne, että pienet ryhmät voidaan ylittää, kun tarpeeksi laaja-alainen, arvovaltainen poliittinen voima käy kimppuun, eikä sillä tavalla voida ajatella, että pientä ryhmää puolustetaan. Niinhän on käynyt monissa sosiaaliturvakysymyksissä, vammais- turvakysymyksissä erityisesti silloin kun on ollut indeksitarkistuksista jne. kyse.

Herra puhemies! Siitä asiasta vielä, onko tämä työsuojeluasia vai työehtoasia. On perusteltu, että säteily suojaus on kehittynyt. Näin on, mutta aivan vastaavasti kuin tämä kehitys on tapahtunut, työmenetelmät erityisesti terveyden- ja sairaanhoidossa, jota tämä nyt erityisesti koskee, ovat myös muuttuneet sillä tavalla, että tutkimus kestää kauemmin, tutkimukset ovat entistä intensiivisempiä, tutkimuksen suorittajat joutuvat entistä enemmän säteilylle altistetuiksi eivätkä

pysty välttämään tätä säteilyannosta. Tämä tuli selvästi esille valiokuntakuulemisissa, mutta kun halutaan tarkoituksenmukaisesti perustelut hakea lakiesitykselle, käytetään sitten vain kehityksen yhtä puolta eikä toista puolta oteta huomioon ollenkaan.

Erityisen moraalitonta esityksen läpivieminen on siinä mielessä, että säteilyhaittavaikutukset ovat absoluuttisesti läpi elämän vaikuttavia. Kun ajatellaan, miten uravalinta näihin töihin on tehty, vaikkakin tämä on tietysti työetu tai saavutettu etu, kuinka se on korvattu, mutta joka tapauksessa säteilylomalla on ollut tälle alalle pyrkiville, tällä alalla jatkaville ja tälle alalle edelleen pyrkiville sellainen merkitys, että sitä ei pidä aliarvioida. Minusta tämä moraalittomuus näkyy myös tästä näkökohdasta.

Ehkä vielä lopuksi tällainen kovin perustelu, joka tässä asiassa tulisi ottaa huomioon. Työasiainvaliokunnallehan toimitettiin asian käsittelyyn ihan loppuvaiheissa asiantuntija Martin Scheinin lausunto, jossa hän totesi, että Suomi on allekirjoittanut Euroopan sosiaalisen peruskirjan 2 artiklan 4 kohdan, jossa Suomi sitoutuu myöntämään säteilyloman toisin kuin muut Pohjoismaat, joissa artiklan tätä kohtaa ei ole allekirjoitettu. Tämänkin näkökohdan huomioon ottaen pykälän hylkääminen on täysin perusteetonta.

Siis kannatan ed. Päivi Räsäsen tekemää hylkäys ehdotusta.

Ed. O l i n : Arvoisa rouva puhemies! Ottamatta muuten asiaan kantaa haluan periaatetasolla lausua, että asia todella liittyy vaarallisissa ammateissa työskentelevien terveydenhuollon ammattilaisten työolosuhteisiin. Se on luonteeltaan paitsi periaatteellinen myös ajankohtainen. On toisaalta valitettavaa, jos selvästi työsuojelulakiperusteinen asia siirtyy neuvotteluperusteiseksi kysymykseksi, ja se sitä tässä ilmeisesti tekee siksi, että tuolla edulla on nimi loma.

Minusta siis pitäisi lähtökohta olla se, että mitään ammattiryhmää ei altisteta säteilylle tai muille terveydelle haitallisille aineille tai olosuhteille. Tämä kysymys ei siis ratkea sillä, että tämä pysyisi lomana. Mutta kuitenkin kun tiedän, että erityisesti röntgenpuolen säteilyaltistus on jatkuva, tämä kysymys pitäisi noille 2 300:lle alan ammattilaiselle hoitaa siten, että heidän terveydentilansa ei siitä vaarannu siten kuin se tällä hetkellä vaarantuu ja jatkossakin.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Olin kannanotot ovat aivan oikean suuntaisia.

Haluaisin omalta puoleltani todeta lyhyesti, että jos yksityinen terveydenhoito tai säteilytyö muualla ei ole kylliksi suojattua työsuojelumielessä, ei pitäisi tietenkään purkaa työsuojelua sairaaloista tällä perusteella ja sanoa, että kun sitä ei ole muuallakaan, niin ei pitäisi olla sielläkään.

Joka tapauksessa ihmiselimestöön kohdistuva ympäristörasitus, joka johtaa pahanlaatuisiin kasvaimiin esimerkiksi, on jatkuvasti lisääntynyt, jolloin jokainen ylimääräinen rasitus, arvoisa puhemies, on liikaa elimistölle. Siinä mielessä tämä tauko jatkuvasta säteilytyöstä on perusteltu. Eivät solut sillä aikaa parane, mutta ne jäävät nimenomaan siltä ajalta paitsi tuota kielteistä säteilyä, jota ne joka tapauksessa saavat, kun henkilö on työssä.

Haluaisin lopuksi, arvoisa puhemies, vielä viitata ed. Räsänen puheenvuoroon siltä osin ja hiukan täsmentää, että myöskään sairaaloissa asiat eivät ole kunnossa. Hän viittasi leikkaussalioykentelyyn. Leikkaussalisairaanhoidajilla tai -lääkäreillä, kirurgeilla, jotka esimerkiksi leikkaavat lonkkia, ei ole sädelomaa siitä huolimatta, että he ovat hyvin voimakkaan säteilyvaikutuksen alaisena, usein ns. primaarikentässä todella ehkä enemmän kuin röntgenlääkärit ajoittain. Mutta tämäkään ei ole mikään peruste lopettaa säteilylomaa röntgentyöntekijöiltä.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. Olinia lukuun ottamatta täällä ovat äänessä olleet lääkärit. Minä ilmeisesti edustan jonkinlaisia kansanparantajien roolia omassa näkökulmassani. Ehkä ed. Virtanen sitten loppujen lopuksi lyö lopullisen niitin psykologisella näkemysellään.

Minä olen koko ajan ihmetellyt tätä tilannetta sikäli, että jos röntgenturvallisuus sairaaloissa, joista nyt on kysymys, olisi parantunut näiden vuosien aikana, ymmärtäisin tämän lainsäädännön, mutta näin ei ole, ja sen tietävät ne, jotka ovat joutuneet käymään tutkimuksissa. Minäkin olen jossakin vaiheessa käynyt ja keskustellut alan ihmisten kanssa ja katsellut niitä rötisköitä, mitä suomalaisissa sairaaloissa osin on, joista ruuvit ovat tippuneet ja jotka ovat pahan näköisiä, ruostuneita laitteita. Täytyy tietysti näin kansanmiehen näkemyksellä todeta, että eivät ne voi olla turvallisia, vaan tämä turvallisuuskysymys on jatkuvasti huonontunut. Nyt laki menee toiseen suuntaan, sellainen näkemys on hylättävä ihan täysin, ja siinä mielessä tämä laki täytyisi hylätä.

Totean myös sen, niin kuin aikaisemminkin, että meillä kyllä kannetaan hirmuisesti, sillä syöpäriskistähän tässä on kysymys, huolta siitä, ettei vain pääse sataa metriä lähemmäksi ketään ja tuulen yläpuolelle tupakoiva henkilö tai sellainen, joka piippua vetelee, koska katsotaan, että on niin valtava riski saada syöpä tästä. Mutta tuskin passiivisessa tupakoinnissa on niin suurta syöpäriskiä kuin on niillä laitteilla, joita Suomesa suurelta osin on käytössä sairaaloissa ja joiden parissa ihmiset joutuvat siellä työskentelemään. Tämä laki, jos mikä, täytyy hylätä. Sen pitäisi olla hallitusryhmienkin näkemys tähän asiaan.

Ed. V i r t a n e n : Arvoisa puhemies! Lyhyesti, kun tässä on työasiainvaliokuntaa syytetty ja vaikka olenkin opposition miehiä, niin kyllä aika puppua nämä syytökset ovat, koska valmistelun yhteydessä kyllä kuultiin kaiken näköistä asiantuntijaa ja ristiriitaista tietoa tuli. Aivan eri asia on tietysti se, että hoitoala yleensäkin tarvitsisi lomaa. Siellä on hyvin stressaantuneita ja hiostuneita henkilöitä edellisen hallituksen tuhotoimien jäljiltä.

Mutta kun tällaisia lomia ja kaikkia SAK:laisia lomia ja vastaavia pikkutempauksia lainsäädännössä on, niin ilmeisesti tässä uudessa lainsäädännössä tai EU-lainsäädännössä pyritään siihen, että tämmöiset kaiken näköiset pienet välistävetorahastukset jotenkin asetettaisiin oikeille paikoille. Tosiasia on tietysti, niin kuin minä sanoin, että hoitoala on hyvin hiostettu ja näitä säteily sairauksia tai säteilyhaittoja ei ole pystytty vieläkään poistamaan, mutta tilanne on joka suhteessa kyllä parantunut siitä, mitä aikoi- naan on ollut.

Minun mielestäni ed. Räsänen lääkärinä meni kohtuuttomuuksiin tässä, koska nyt meillä on semmoinen kuva, että kaikki me, joita kuvailaan vähän useammin, olemme kuolemankielissä koko ajan sen takia, kun säteily on niin hirvittävän vaarallista. Tässä vähän on liioiteltu tätä puolta.

Ed. P e r h o : Arvoisa puhemies! Näin maallikkona tähän asiaan kannan ottaminen on ollut vaikeata erityisesti siitä syystä, että alan ammatikunta, muun muassa lääkärit, ovat keskenään erimielisiä. Eräs auktoriteetti on edellinen sosiaali- ja terveystministeri ed. Huuhtanen, joka asiaa häneltä kysyessäni totesi, että tämä on aivan hyvä laki ja tässä on liioiteltu näitä vaaroja ja näillä säteilylomilla ei ole sellaista merkitystä kuin on annettu ymmärtää.

On varmasti niin, että edelleenkin varsinkin näistä vanhemmista röntgenlaitteista tulee säteilyä, ja sen takia näen, että kategorinen tapa harjoittaa työsuojelua kahden viikon säteilylomalla ei välttämättä vastaa siihen todelliseen työsuojeluhenkkeen, vaan tämä uusi tilanne pakottaa työpaikoilla entistä tarkemmin katsomaan, miten työntekijöitä voidaan suojata säteilyltä, miten työtehtäviä voidaan järjestellä niin, että altistus ei ylitä terveellisyysrajoja.

Totta kai tämä on hyvin tärkeä asia siinä vaiheessa, kun työmarkkinaosapuolet neuvottelevat siitä, miten asia jatkossa hoidetaan. Mutta tämä uusi tilanne minusta velvoittaa nimenomaan työpaikkakohtaisesti löytämään ehkä entistä tehokkaammat keinot työsuojelun viemiseksi sille tasolle kuin tarpeellista on.

Ed. Antvuori: Arvoisa puhemies! Itse asiassa pyysin puheenvuoron ed. Kemppaisen puheenvuoron johdosta, kun hän puhui, että säteilyloma on saavutettu etu. Tämä on työsuojellinen asia, ja se ei voi koskaan silloin olla saavutettu etuus, vaan se on oikeus näille ihmisille, jotka tekevät tätä vaarallista työtä.

Täällä on myös puhuttu siitä, että säteilyloma voidaan nyt hoitaa työmarkkinaneuvotteluissa. Luulen, että se on aikamoista hurskastelua. Minusta tuntuu, että pieni naisvaltainen ammattikunta jyrätään ensimmäisessä neuvottelussa, jos asia edes sinne asti pääsee. Minä katson, että tämä on tärkeä oikeus näille ihmisille, jotka joutuvat altistamaan itsensä tutkiessaan potilaita. Tässä valossa näen, että säteilyloma on ihan välttämätön. Minulla on suuri huoli siitä, jos se poistuu, mitä seuraa.

Sen vuoksi itse tulen kannattamaan ed. Räsänenin hylkäysehdotusta.

Ed. Ryhänen: Arvoisa puhemies! Ed. Antvuori totesi äsken, että kysymys on työsuojeluasiasta eikä saavutetusta edusta. Kyllä saavutettu etu voi olla myös immateriaalinen, ei välttämättä materiaalinen. Asiallisesti ottaen, jos on kysymys terveyden vaarantamisesta, se hyvinkin saattaa mennä jopa materiaalisen edun puolelle.

Arvoisa puhemies! Minä ihmettelen muutamaa seikkaa, joihin ei ole kuulunut vastausta.

Ed. Kemppainen toi selvästi esille sen, että Suomi on allekirjoittanut kansainvälisen sopimuksen, jossa se on sitoutunut noudattamaan näitä suosituksia eli tässä tapauksessa myöntämään säteilyloman. Miksi Suomi ei noudata tässä asiassa allekirjoittamaansa kansainvälistä so-

pimusta? Toivoisin, että hallitusryhmistä tähän kysymykseen annettaisiin selkeä vastaus.

Sitten minä kyllä ihmettelen, että sosialidemokraatit ja muu vasemmisto, joka aina on ollut voimakkaasti ajamassa työsuojeluasiana, on tässä asiassa, tämän pienen ryhmän kohdalla, joka on säteilyvaaralle alttiina, ryhmän etuja sortamassa. Kyllä minä kokoomuksen, ed. Antvuorta lukuun ottamatta, ymmärrän, koska kokoomus ei ole koskaan työsuojeluasioista kantanut huolta.

Ed. Räsänen: Arvoisa puhemies! Haluaisin vastata ed. Olinille, joka totesi, että ketään ei tulisi lainkaan altistaa säteilylle. Tämä on kyllä varsin hyvä tavoite, mutta tällä hetkellä se valitettavasti on idealismia. Ajattelen näin, että työturvallisuutta on kaikin käytettävissä olevin keinoin jatkuvasti parannettava ja säteilyaltistus pidettävä mahdollisimman alhaisena. Mutta tosiasia on se, että osa terveydenhuollossa toimivista altistuu asianmukaisesta suojautumisesta huolimatta yhä enenevässä määrin työssään säteilylle. Työssä saadun säteilyaltistuksen katkaisijana säteilylomalla on vahva työsuojellinen merkitys.

Ed. Perho totesi, että ongelmana on se, että vanhemmista laitteista vuotaa säteilyä. Tämä ei ole pääasiallinen ongelma, vaan juuri ne pitkät toimenpiteet, joissa ei yksinkertaisesti voida suojautua ja joudutaan työskentelemään säteilykentässä pitkään potilaan hyväksi. Säteilyturvallisuutta voidaan parantaa vain säteilyannoksia pienentämällä, ja säteilyloma on eräs keino tässä.

Ed. Kemppainen: Rouva puhemies! Vastauksenomaisesti puutun muutamiin kysymyksiin.

Ed. Virtanen kyllä yhdisti oppositiopolitiikan ja hallituspolitiikan kummasti. Lyhyesti sanoen psykologia ei kyllä suojaa säteilyltä. Se on sen verran kova asia, että se kyllä psykologisen kilven murtaa, kun se menee lyijynkin läpi.

Ehkä ed. Aittoniemen puheenvuoroa on syytä kommentoida. Kyllä meillä röntgentekniikka joka sairaalassa on niin hyvä kuin se yleensä maailmassa voi olla, niin että sillä ei pidä pelotella ihmisiä tutkimuksiin menemästä, koska tutkimuksessa saatu sädeannos on niin pieni. Mutta nimenomaan työntekijöillä, jotka tekevät vaativia tutkimuksia, annos on suuri.

Sitten ihmetyttää erityisesti sellaisten ihmisten tuleminen tämän lakiesityksen taakse, jotka vastustavat ydinvoimaa ja pelkäävät sen loppusijoi-

tusta. Ydinvoiman tämänhetkiset säteilyannokset hukkuvat taustasäteilyyn. Niihin ei saada edes mittareilla sellaisia arvoja, jotka ylittäisivät näitä arvoja. Mutta niillä, jotka tekevät työtä, sädeannos on konkreettisesti mitattavissa, ja se tulee olemaan heidän haittanaan.

Erityisesti ihmetyttää ed. Perhon puheenvuoro viitaten siihen, että kahden viikon sädeloma ei suojaisi näitä työntekijöitä. Ei suojaakaan, mutta kun ei ole muutakaan keinoa, sitä on käytetty työsuojeluna tähän asti. Pitäisikö sekin vähäinen suoja ottaa pois näiltä työntekijöiltä?

Ed. Antvuoren puheenvuoro oli saman suuntainen kuin omani. Valitan, jos lipsahti jotenkin, että se on saavutettu etu. Kyllä itse ainakin aikaisemmin työmarkkina-asioista puhuessani olen varonut tällaista asiaa sanomasta, koska minun mielestäni nimenomaan näin ei pidä sanoa, mutta muutenhan ed. Antvuoren puhe oli aivan saman suuntainen kuin minun. Mutta ihmetyttää tietysti, miten kokoomus puolueena ja eduskuntaryhmänä tässä asiassa äänestyksessä käyttäytyy.

Ed. Olin: Arvoisa puhemies! Haluaisin kommentoida ed. Räsänen tulkintaa puheenvuorostani, kun totesin, että ongelma ei ratkea säteilylomalla, vaan säteilylle ei pidä altistaa ketään. Hän väitti, että tämä on idealismia. Minun mielestäni tämä on selkeä ja konkreettinen työsuojelutavoite, joka puhuu nimenomaan sen puolesta mitä tässä ilmeisesti ed. Räsänenkin on pyrkinyt edistämään.

Toisaalta, kun ed. Kempainen toteaa ed. Virtaselle, että psykologia ei suojaa säteilyltä, niin haluan todeta, että kyllä sitä ainakin tarvitaan esimerkiksi yhteiskuntaosaasteiden aiheuttamien haittojen parantamiseen.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. Kempainen totesi puheenvuoroni johdosta, että minä pelottelen asiakkaita. En minä asiakkaita pelottele. He ovat minuutin, kaksi tai kolme tutkimuksessa, mutta ne, jotka hoitelevat koneita, ovat täysipäiväisesti mukana. Se on kokonaan toinen asia, ed. Kempainen, kuin se, että joku käy kerran viidessä vuodessa tutkimuksessa. Ei tämä voi pelkoa aiheuttaa potilaille.

Mitä tulee röntgenlaitteisiin, niin kyllä vain erilaisia keräyksiä pyritään suorittamaan, että Tampereellekin saataisiin tiettyihin paikkoihin uusia laitteita. Minä olen itse ollut sellaisessa, että pelkäsin sen kaatuvan päälleni. Ei siitä mi-

tään vahinkoa tietysti olisi tullut, mutta joka tapauksessa huonossa kunnossa oleva laite ainakin se oli. En minä Tampereen keskussairaalan laitteita ole tarkastanut huone huoneelta, mutta en minä mitään turvallisuutta tuntisi työntekijänä sellaisen vehkeen vierestä, kun ruuvit ovat puteilla ja reikäkin oli kyljessä niin kuin kirveellä löyty.

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Tämä on hyvin vakava työsuojeluasia eikä se oikeastaan kärsisi minkäänlaisista leikinlaskua, sinänsä ongelmakenttä on niin vakava.

Ed. Perholle toteaisin vain sen, kun hän sanoi, miten vaikeaa on tehdä päätöksiä, kun lääkärit ovat eri mieltä ja edellinen sosiaali- ja terveystieteiden ministeri Huuhtanen on tässä ollut sitä mieltä, että hallituksen esitys on hyvä, että toisesta ongelmakentästä, tupakoinnista ja sen karsinogeenisistä vaikutuksista, löytyy aina joku lääkäri, joka perustelee, että ei tupakointi vaaranna kenenkään terveyttä. Ei tämä ammattikunta kyllä sellainen ole, että jos mielipiteet jakautuvat kahtia, siihen voitaisiin vedota.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Räsänen ed. Puhjon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Puhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Ala-Harja, Andersson C., Anttila U., Apukka, Biaudet, Bremer, Bryggare, Dromberg, Elo, Enestam, Filatov, Gustafsson, Halonen, Helle, Holopainen, Huotari, Hurskainen, Huttu-Juntunen, Häkämies, Hämäläinen, Ihmäki, Immonen, Jansson, Joenpalo, Juurola, Kallio, Kalliomäki, Kanerva I., Kantalainen, Karhunen, Karjalainen, Kautto, Kiljunen, Knaapi, Korhonen R., Koski V., Koskinen H., Koskinen Jari, Koskinen Johannes, Kuisma, Kukkonen J., Kuosmanen, Kurola, Laakso,

Laaksonen, Lahtela, Lamminen, Lindén, Luhtanen, Löv, Malm, Markkula M., Nikula, Norrback, Ojala A., Ojala R., Olin, Peltomo, Perho, Pohjola M., Pohjola T., Polvi, Pulliainen, Rajamäki, Rantanen, Rask, Rosendahl, Saarinen, Saarnio, Sasi, Savela, Siimes, Sjöblom, Skinnari, Soininvaara, Tahvanainen, Taina, Tiilikainen, Tiuri, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Uotila, Vartiainen, Viitamies, Viitanen, Vokkolainen ja Zyskowitz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Nissilä, Alaranta, Antvuori, Aula, Haatainen, Isohookana-Asunmaa, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kankaanniemi, Kempainen, Kiviniemi, Koistinen, Korkea-osa, Korteniemi, Koski M., Kuoppa, Lindqvist, Mölsä, Pehkonen, Penttilä, Pietikäinen M., Puhjo, Ranta-Muotio, Rehn, Rehula, Ryhänen, Räsänen, Saapunki, Saari, Smeds, Suhola, Takkula, Tarkka, Tennilä, Tiusanen, Vanhanen, Vehviläinen, Virtanen, Vuorensola ja Väistö.

”Tyhjä” äänestävät edustajat Laine, Lapintie ja Puisto.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho, Alho, Andersson J., Aura, Backman, Brax, Hassi, Heinonen, Hellberg, Huuhtanen, Hyssälä, Itälä, Jaakonsaari, Kanerva S., Karjula, Karpio, Kekkonen, Kokkonen, Komi, Korhonen M., Koskinen M., Krohn, Kääriäinen, Laitinen, Lax, Lehtosaari, Leppänen J., Leppänen P., Liikkanen, Lindroos, Lipponen, Lämsä, Manninen, Markkula-Kivisilta, Metsämäki, Mikkola, Myllyniemi, Mähönen, Mönkäre, Niinistö, Nurmi, Nyby, Partanen, Pekkarinen, Pesälä, Pietikäinen S., Prusti, Pykäläinen, Rauramo, Rimmi, Rinne, Roos, Tulonen, Vehkaoja, Veteläinen, Vihriälä, Viljamaa, Vistbacka, Vähänäki, Wahlström ja Wideroos.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 46 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 61. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys laiksi ulosottolain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys 8/1997 vp

Lakivaliokunnan mietintö 3/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 3. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 4 luvun 5 ja 6 a § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi autoverolain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys 244/1996 vp

Valtiovaraminvaliokunnan mietintö 4/1997 vp

Toivomusaloite 51/1995 vp, 14/1996 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

E d. S a s i : Arvoisa puhemies! Mitä tulee autoverolain valmisteluun, niin täytyy todeta, että meillä on selviä ongelmia ollut viime vuosien aikana autoverolain valmistelun osalta.

Nyt voimassa oleva autoverolaki hyväksyttiin aikoinaan joulukuussa 1994 eduskunnassa ja sitä koskeva esitys annettiin eduskunnalle aikoinaan aivan marraskuun viimeisinä päivinä vuonna 94. Eduskunnalla oli aikaa vain muutama päivä käsitellä lakiesitystä siitä syystä, että sen piti tulla voimaan vuodenvaihteesta 95. Jo tuolloin lyhyessä valiokuntakäsittelyssä saatettiin lakiesityksessä todeta useita puutteita ja sovittiin, että eduskunnalle silloisen talven tai viimeistään kevään aikana annetaan uusi esitys. Esityksen valmistelu on kuitenkin kestänyt varsin pitkään ja se on todellakin saatu vasta tänä keväänä eduskun-

taan eli kaksi vuotta myöhässä suunnitellusta aikataulusta.

Kaiken kaikkiaan muutenkin voi todeta sen, että sikäli kuin eduskunta haluaa muutoksia autoveroa koskeviin lakiehdotuksiin, valmistelukoneisto ei ole kovin halukas yhteistyöhön näissä kysymyksissä. Myös täytyy sanoa, että autoverolain kehittämisestä puuttuu jossain määrin kokonaisnäkemys ja ministeriön valmistelussa puututaan helposti yksityiskohtiin ja detaljeihin ja niissäkin tavalla, joka ei välttämättä aina ole kovinkaan tarkoituksenmukaista.

Erityisesti tästä syystä ministeri Alhon kanssa on keskusteltu valmistelutilanteesta ja sovitut siitä, että jossakin vaiheessa on tarkoituksenmukaista, että autoverotusta koskevia kysymyksiä pohditaan sekä valtiovarainministeriön että liikenneministeriön välillä yhteistyössä ja myös sillä tavalla, että poliittinen taho, eli lähinnä eduskunta ja tässä tapauksessa verojaosto, voisi osallistua keskusteluihin, jotta voitaisiin vetää pitemmän aikavälin linjauksia ja ottaa kantaa siihen, millä tavalla liikenteen verotusta tulisi yleensä kehittää ja minne liikenteen verotuksen painopisteet tulisi asettaa. Tätä koskeva maininta ja lausuma on valiokunnan mietinnössä.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnassa ja verojaostossa on tehty tähän lakiin hyviä parannuksia.

Yhdyn ed. Sasin esittämään näkemykseen siitä, että Suomessa olisi päästävä liikenteen verotuksessa kokonaisvaltaisempaan uudistamiseen. Verovalmistelussa on ollut ongelmia pitkin matkaa ja uudistaminen on tahtonut takertua virkamiesvalmisteluun. Yhdyn myös siihen näkemykseen, että valmistelussa olisi hyvä olla myös virkamiestyön ohella laajempi poliittinen osuus ja panos. Silloin voitaisiin jopa ajatella jonkinlaista parlamentaarista liikenteen verotuksen komiteaa tai toimikuntaa ja sen asettamista. Toki tällä tavalla epävirallisemmissakin puitteissa voidaan valmistella, kuten ed. Sasi esitti. Mutta esitän ajatuksen, että voitaisiin todella parlamentaarisen toimikunnan tai komitean pohjalta edetä liikenteen verotuksen kokonaisvaltaisemman uudistamisen osalta.

Ed. Kuisma: Arvoisa puhemies! Edellä ed. Sasi ja ed. Ala-Nissilä ovat puhuneet kyllä samanlaista asiaa, jota itsekkin olen monessa yhteydessä ottanut esiin. Kyllä autoverotus ja laajemmin liikenteen verotus on huonolla tolalla Suo-

messa ja tarvitsisi kunnan valmistelua, jossa otettaisiin huomioon muitakin kuin veroseuraamuksia eli fiskaalisia seurauksia, jotka liikaa ovat hallinneet liikenteen ja erityisesti autojen verotusta. Tavallaan valtiovarainministeriön yhden henkilön toimesta hyvin pitkälti on pystytty pelkäästään valtionaloudellisen lyhyen aikavälin fiskaalisilla näkökohdilla pitämään tätä autoverotusasiaa hypypysissä.

Kyllä minusta yhteiskuntakin on muuttunut monella tapaa ja se pitäisi ottaa huomioon. Tavallaan voisi sanoa, että nykyinen autovero on syntynyt sodan jälkeen 40- ja 50-luvuilla, ja suurin syy, että se tuli tällaiseksi ja näin ankaraksi esimerkiksi monelta osin, oli silloinen valuuttapula. Siitä ajasta on menty aika pitkä matka eteenpäin ja toisaalta vaikuttaa myös yhdyskuntarakenne. Suomi on harvaanasuttu maa, ja täällä on erittäin laajoja alueita, joissa yksityisauto on kansantaloudellisesti ja ympäristösyistäkin kilpailukykyisin ja ainut mahdollinen vaihtoehto, jos haluaa olla aktiivinen kansalainen ja haluaa käydä töissä. Nämä näkökohdat eivät valitettavasti auto- ja liikenteen verotuksessa näy millään tavalla. Todella kannatan lämpimästi niitä ajatuksia, että asia uudelleen kokonaisuudessaan valmistellaan.

Ed. Olin: Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin aivan lyhyesti todeta, että ed. Kuisman historiallinen katsaus oli oikeaan osunut ja kertoo meidän autoveromme ongelman. Se on erikoinen kummajainen. Toisaalta asia tulisi nähdä ed. Sasin tapaan nimenomaan liikenteen verotuksen kehittämisen liittyvänä kysymyksenä. Hyvin myönteisenä on pidettävä sitä, että valiokunta on varsin rivakasti tarttunut esitykseen ja kehittänyt sitä. Näin tässä talossa pitäisi tehdä useamminkin.

Ongelmahan nimittäin on se, että tässä asiassa sama tavara on niin eri hintainen eri EU-maissa. Suomessa auto on kallis, jossain muualla halpa. Se ei voi olla tulevaisuuden näkymä.

Ed. Ryhänen: Arvoisa puhemies! Tämä menettelymahdollisuus, jota ed. Sasi äsken tarkoitti ja ehdotti, on tietenkin koko ajan olemassa. Ei tässä tarvita mitään uusia kommervenkkejä taikka vityksiä. Lakien valmisteluhan tapahtuu aina esittelevän ministerin ohjauksessa ja johdolla ja silloin voidaan aina valmisteluprosessin aikana käydä minkälaisia neuvotteluja tahansa, ottaa yhteyttä poliittisiin tahoihin, eduskuntaan jne. Miksi tällaista ei ole nyt harjoitettu, jää

minulle epäselväksi. Se mahdollisuus on olemassa. Miksi hallitus on jättänyt tämän virkamiesten kontolle eikä itse ole tätä poliittista ohjausta harjoittanut?

Ed. S a s i : Arvoisa puhemies! Mitä tulee auverolainsäädännön valmisteluun, niin voin sanoa, että verolainsäädännökset kaiken kaikkiaan ovat aika tiukasti yhden virkamiehen valvonnassa ja valmistelussa. Tätä tilannetta ei voi pitää riittävän tyydyttävänä. Jo ministeriön vero-osastollakin tarvittaisiin laajempaa keskustelua ja ehkä keskustelua myös budjettiosaston kanssa ja keskustelu tulisi laajentaa myös liikenneministeriön ja valtiovarainministeriön väliseksi.

Täytyy todeta, että eduskunnan aloitteesta on tehty selvityksiä muun muassa tältä osin, millä tavalla voitaisiin eri veromenetyksiä kompensoida. Muun muassa viime keväänä tehtiin tarraveron osalta tällaisia selvityksiä ja oikeastaan materiaali on aika hyvin koossa. Mutta kun niistä pitäisi tehdä johtopäätöksiä, niin siihen on olemassa erityistä tarvetta.

Mitä tulee tarraveroon, niin siltäkin osin hallituksessahan oli arvioitu, että se tulisi poistaa, kunnes kuitenkin budjettiriihessä viime hetkellä tehtiin päätös, että sitä ei poistettukaan. Tältä osin täytyy toki olla realistinen ja lähteä siitä, että mikäli muutoksia tehdään, niin on liian helppoa se, että verotusta vain kevennetään. Pitää olla niin, että verotuksen painopistettä siirretään sillä tavalla, että Suomelle ei synny kohtuuttomia vaikeuksia EU-olosuhteissa oman verorakenteensa vuoksi.

Kaiken kaikkiaan täytyy todeta se, että meillä on myös se ongelma, että käytettyjen autojen verotus on meillä suhteellisen ankaraa ja se merkitsee myös sitä, että meillä ehkä kilpailu kaikilta osin ei ole niin tiivistä kuin se voisi olla, mitä tulee autojen tuontiin ylipäättänsä.

Vielä haluan todeta, että valiokunnassa on todellakin tehty kaksi merkittävää muutosta tähän hallituksen esitykseen, joista toinen on se, että korin vaihto ei laukaise sitä kynnystä, jolloin auto uudestaan kokonaisuudessaan autoverotetaan, ja toinen koskee yli 25 vuotta vanhoja moottoripyöriä, joille hallituksen esityksen mukaan olisi pitänyt löytää tämän päivän moottoripyöristä vertailuhinta, mikä olisi ollut äärimmäisen vaikeata. Vanha kuutiolavuuteen perustuva järjestelmä säilyy edelleen voimassa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 8, 9, 13, 14, 21, 22 a, 25, 25 a, 26, 27, 29—33, 34 a, 35, 40, 43, 46, 47, 50—55 ja 58—63 §, 67 § ja sen edellä oleva alaotsikko, 69—73 § ja 74 a § ja 68 §:n edellä oleva alaotsikko sekä 78—80, 84, 86 ja 89 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys laeiksi ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain muuttamisesta sekä Euroopan talousalueen valtioiden kansalaisten koulutuksen ja ammatillisen harjoittelun tunnustamisesta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 248/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 4/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 4, 5, 8 ja 9 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 1—9, 12 ja 13 §, voimaantulosäännös, lain uusi nimike, johtolause ja lakiehdotuksen nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Poisto päiväjärjestyksestä

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksestä poistetaan 6) asia.

7) Hallituksen esitys laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Hallituksen esitys 21/1997 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 8/1997 vp

